

**АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ
ПРО ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ «ТРЕНЕР З ВИДІВ СПОРТУ»
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) ТА ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО)
РІВНІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ А7 ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ**

4 листопада 2025 року із використання додатку ZOOM відбулося розширене засідання кафедри спорту і спортивних ігор із обговорення освітньо-професійних програм «Тренер з видів спорту» спеціальності А7 Фізична культура і спорт освітніх ступенів «бакалавр» та «магістр».

<https://sportkaf.kpnu.edu.ua/2025/11/06/rozshyrene-zasidannia-kafedry-sportu-i-sportyvnykh-igor-monitorynh-osvitno-profesijnykh-prohram-trener-z-vydiv-sportu-pershoho-bakalavrskoho-ta-druhoho-mahisterskoho-rivniv-vyshchoi-osvity-spetsialn-2/>

У заході взяли участь:

- здобувачів вищої освіти спеціальності А7 (017) Фізична культура і спорт денної та заочної форм здобуття вищої освіти;
- випускники факультету фізичної культури вищезазначеної спеціальності;
- зацікавлені роботодавці;
- академічна спільнота.

Загалом у заході взяло участь 60 осіб.

Серед запрошених гостей були присутні:

- Євген ГОНЧАРЕНКО, декан тренерського факультету Національного університету фізичного виховання і спорту України, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри професійного, неолімпійського та адаптивного спорту, доцент, м. Київ;
- Максим ОСТРОВСЬКИЙ, старший тренер (науково-методичне забезпечення, інформаційно-аналітична робота) Федерації легкої атлетики України, м. Київ;
- Руслан КРОПТА, провідний тренер національної збірної команди України з легкої атлетики, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент;
- Володимир САЄНКО, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор Академії прикладних наук – Вища школа управління та адміністрування, майстер спорту України міжнародного класу з карате, заслужений тренер України з пауерліфтингу, суддя міжнародної категорії з карате, м. Ополе, Республіка Польща.

Також на розширеному засіданні кафедри були присутні:

- декан факультету фізичної культури – Іван СТАСЮК;
- науково-педагогічні працівники факультету фізичної культури Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

ВИСТУПИЛИ:

Іван СТАСЮК, декан факультету фізичної культури, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, гарант ОПП «Тренер з видів спорту» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Доброго дня, шановні колеги! Вдячний вам, що віднайшли можливість доєднатися до розширеного засідання кафедри спорту і спортивних ігор.

Погляд зі сторони надзвичайно важливий у будь-якій справі, а у справі покращення якості освітньо-професійних програм та якості освітнього процесу – надважливий. Прошу, окрім запрошених гостей, активно долучатися до обговорення модернізації ОПП науково-педагогічних працівників факультету фізичної культури та здобувачів вищої освіти.

Микола ПРОЗАР, завідувач кафедри спорту і спортивних ігор, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, гарант ОПП «Тренер з видів спорту» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Вітаю, шановні присутні. Дякую усім, хто приєднався до розширеного засідання із зазначеного питання. Метою цього заходу є вдосконалення освітнього процесу за ОПП «Тренер з видів спорту» ОС «бакалавр» та «магістр». Сподіваємось на активну співпрацю з вами не лише упродовж зустрічі, але й на постійній основі.

Хочу зазначити, що процедура розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка регулюється наступними нормативними документами:

- «Положенням про освітні програми в К-ПНУ (нова редакція)»;
- «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в К-ПНУ».

Окрім вищезазначених нормативних документів, ця процедура регулюється наступними планами роботи:

- Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на I семестр 2025-2026 н. р.;
- вченої ради Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на I семестр 2025-2026 н. р.

Відповідно до наказу ректора від 08 жовтня 2025 року за № 163-ОД «Про проведення моніторингу освітніх програм університету» було проведено ряд заходів, які передували розширеному засіданню кафедри спорту і спортивних ігор.

Проведено анкетне опитування серед здобувачів вищої освіти спеціальності 017/A7 Фізична культура і спорт першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти **«Освітня програма спеціальності очима здобувача вищої освіти»**, загалом взяло участь 216 здобувачів вищої освіти.

Результати анкетного опитування здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Анкетне опитування для здобувачів вищої освіти складалось із 16 питань, на які здобувачі повинні були дати відповідь або обрати варіант відповіді, який, на їхню думку, найбільше їм до вподоби.

Перші питання анкети були загального характеру, щоб встановити належність здобувачів до факультету, рівня освіти, освітньої програми та інше. Загалом анкетне опитування пройшли 143 здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня.

Лише три здобувачі вищої освіти зазначили, що не були ознайомлені зі змістом освітньої програми, 97,9 % студентів дали позитивну відповідь. Цей факт є підтвердженням того, що освітня програма є доступною для всіх учасників освітнього процесу та розміщена на офіційних сайтах ЗВО та кафедри спорту і спортивних ігор.

Зміст переліку освітніх компонентів, які заплановані навчальними планами, достатній для якісної підготовки фахівців – так вважають 94,40 % здобувачів вищої освіти.

На запитання «Чи всі навчальні дисципліни є необхідними для професії тренера?»: 6,30 % здобувачів не дали відповіді; 3,50 % – вважають, що не всі

дисципліни потрібні для професійної діяльності, а 90,20 % – вважають, що всі дисципліни потрібні.

На питання анкети «Які обов'язкові освітні компоненти / навчальні дисципліни необхідно включити до освітньої (освітньо-професійної/ освітньо-наукової) програми підготовки фахівців Вашої спеціальності?» здобувачі дали наступні відповіді:

- іноземна мова професійного спрямування;
 - філософія;
 - історія та сучасні тенденції розвитку фізичної культури і спорту;
 - педагогіка;
 - психологія;
 - основи права та академічна доброчесність;
 - військова підготовка;
 - більше практики;
 - спорідненні з нашою спеціальністю, що склало 18,2 % здобувачів;
 - все влаштовує – дали відповідь 25,2 % здобувачів вищої освіти.
- не відповіли на це запитання 51,0 % здобувачів.

Здебільшого пропозиції пов'язані зі збільшення кількості дисциплін або практичних занять з видів спорту.

Реалізували своє право на вибір освітніх компонентів з переліку, який пропонувався, 91,60 % здобувачів вищої освіти, що підтверджує функціонування на ОП індивідуальної освітньої траєкторії, 8,40 % – вважають, що не реалізували.

92,30 % студентів вважають достатньою кількість часу, відведеного на практичну підготовку. Лише 7,70 % здобувачів думають інакше, не знають чи достатньо їм часу на практичну підготовку.

138 здобувачів вищої освіти зазначили, що їм вдалося реалізувати свої фахові вподобання та здібності під час опанування навчальними дисциплінами, 6 – дали негативну відповідь, що відповідно склало 95,79 % та 4,21 %.

На думку 97,90 % здобувачів, освітній процес за ОП побудований структурно та логічно, що гарантує досягнення програмних результатів навчання та реалізації освітніх цілей навчання, а 2,10 % – вважають, що ні.

«Чи виконували Ви завдання самостійної роботи з навчальних дисциплін навчального плану освітньої (освітньо-професійної/освітньо-наукової) програми?» На це запитання дали негативні відповіді 2,80 % студентів, але основна більшість здобувачів (97,20 %) відповіли, що виконували.

Про можливість опанування освітньої програми в умовах внутрішньої / міжнародної академічної мобільності з усіх 143 опитаних здобувачів десять студентів не були проінформовані, що склало відповідно – 7 %.

На запитання «Чи завжди у Вас була можливість консультуватись із викладачами з навчальних дисциплін навчального плану Вашої освітньої (освітньо-професійної/ освітньо-наукової) програми?» 94,4 % здобувачів вищої освіти дали позитивну відповідь та 5,6 % студентів зазначили, що у них такої можливості не було.

На наступне запитання про надання викладачами рекомендацій для виконання самостійної роботи з навчальних дисциплін щодо необхідної літератури, електронних джерел та інформації про використання платформи 97,9 % здобувачів вищої освіти дали позитивну відповідь та 2,1 % студентів зазначили, що не надавали інформацію щодо електронних джерел та інформацію про використання платформи MOODLE.

141 здобувач вищої освіти підтвердив той факт, що науково-педагогічні працівники активно застосовують під час освітнього процесу мультимедійні засоби навчання.

Загальна оцінка якості змісту та рівня навчання за освітньою програмою виглядає так: «відмінно» – 51,7 %, «добре» – 38,5 %, «задовільно» – 9,1 % та 0,7 % незадовільно.

На наступне запитання про достатній обсяг самостійної роботи в межах освітніх компонентів освітньо-професійної/освітньо-наукової програми 93,7 % здобувачів вищої освіти дали позитивну відповідь, 2,1 % студентів зазначили «Ні», і не впевнений (-а) відповіли 4,2 % студентів.

У 95,1 % здобувачів вищої освіти пропозиції стосовно покращення якості навчального процесу за ОП відсутні або все подобається. Лише сім студентів зазначили наступне:

- більше розмовного контакту зі студентами;
- більше практики;
- оновлення змісту дисциплін;
- Я вважаю, що освітня програма «Тренерська діяльність» має бути доступною дистанційно, особливо під час війни, щоб забезпечити безпечне та безперервне навчання. Важливо також приділити увагу ментальному здоров'ю студентів і спортсменів, адже психологічна стійкість є основою успішної тренерської діяльності. Онлайн-заняття мають бути структурованими та практичними, щоб зберігати мотивацію й ефективність навчання;
- більше практичних занять;
- дитяча психологія.

Результати анкетного опитування здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Загалом анкетне опитування пройшли 73 здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Усі здобувачі вищої освіти зазначили, що були ознайомлені зі змістом освітньої програми. Цей факт є підтвердженням того, що освітня програма є доступною для усіх учасників освітнього процесу та розміщена на офіційних сайтах ЗВО та кафедри спорту і спортивних ігор.

Здобувачі вищої освіти в кількості 73 особи (98,60 %) вважають, що зміст переліку освітніх компонентів, які заплановані навчальними планами, достатній для якісної підготовки фахівців, 1,40 % – не знають.

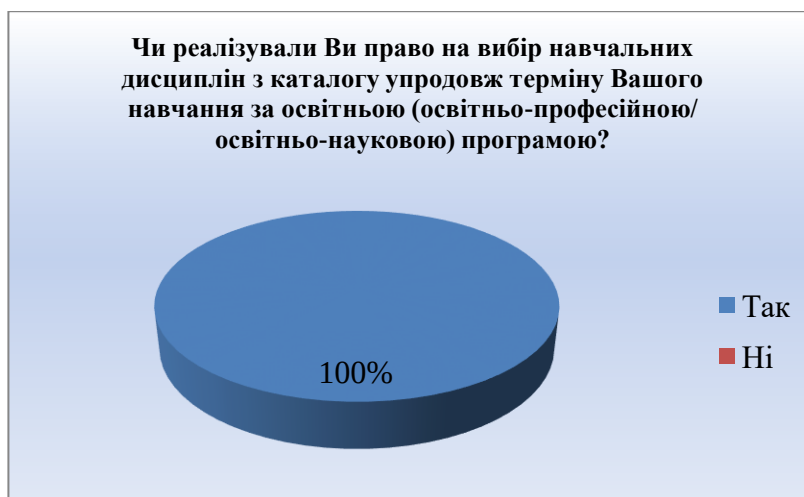
На думку 97,30 % здобувачів вищої освіти, всі обов'язкові освітні компоненти є необхідними для професійної діяльності, а 2,70 % – не знають відповіді.

На питання анкети «Які навчальні дисципліни необхідно включити до освітньої (освітньо-професійної/освітньо-наукової) програми підготовки фахівців Вашої спеціальності?» здобувачі дали наступні відповіді:

- інформаційні системи і технології фізичного виховання;
- система підготовки спортсменів;
- сучасні освітні технології у професійної діяльності;
- теорія і методика обраного виду спорту;
- спортивна медицина;
- теорія і методика фізичного виховання, спортивна медицина;
- фізіологія спорту;
- анатомія людини;
- науково-дослідницька діяльність у спорті;
- педагогічна та тренерська практика;
- біологія;
- етикет;
- базова військова підготовка;
- практичні заняття в секціях;
- психологія.
- все влаштовує або не відповіли нічого – 80,8 % здобувачів вищої освіти.

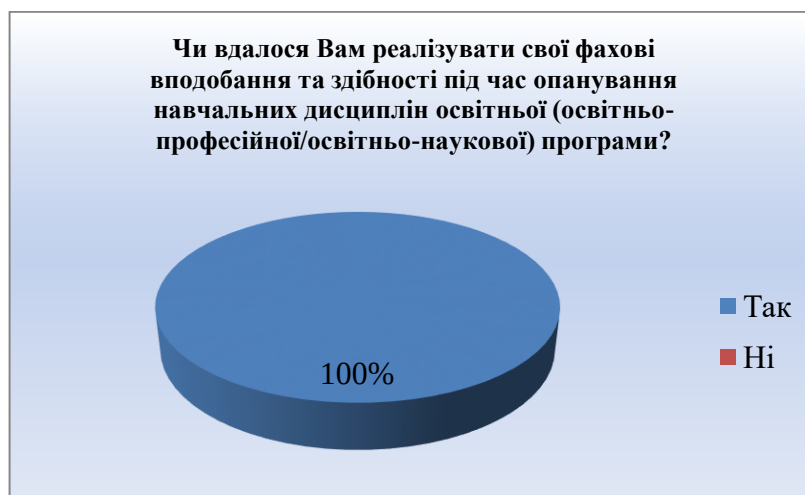
100 % здобувачів вищої освіти реалізували своє право на вибір освітніх компонентів з переліку, який їм пропонувався, що підтверджує функціонування на ОП індивідуальної освітньої траєкторії.

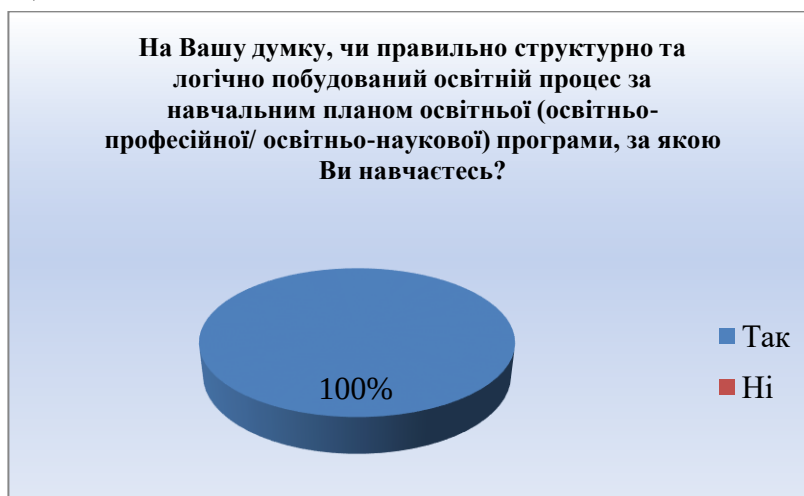
Майже усі здобувачі (100 %), вважають, що достатньо виділяється кількість часу відведеного на практичну підготовку.

Усі здобувачі вищої освіти (98,6 %), крім двох (1,4 %) зазначили, що вдалося реалізувати свої фахові вподобання та здібності під час опанування навчальних дисциплін.

Усі здобувачі (100 %) вважають, що освітній процес за ОП побудований структурно логічно, що гарантує досягнення програмних результатів навчання та реалізації освітніх цілей навчання.

На запитання «Чи виконували Ви завдання самостійної роботи з навчальних дисциплін навчального плану освітньої (освітньо-професійної/ освітньо-наукової) програми?» 98,63 % здобувачів відповіли позитивно, тільки 1,37 % дали негативну відповідь.

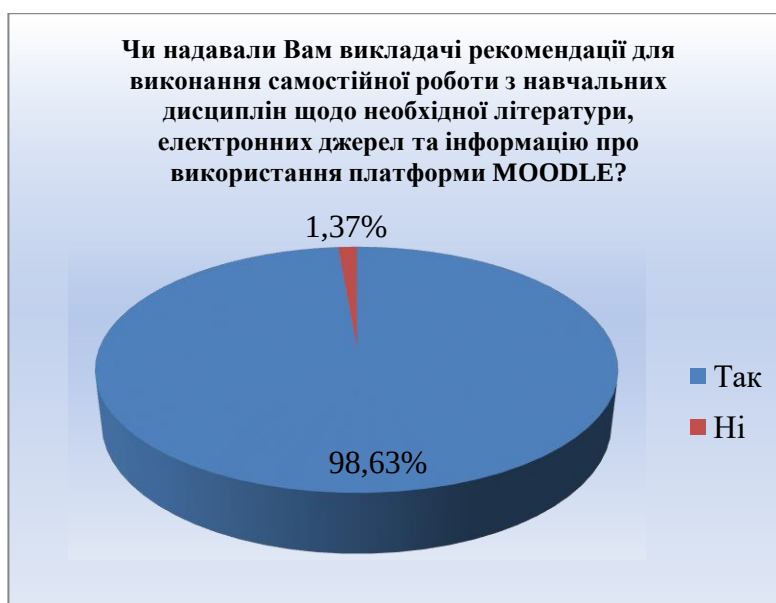
98,63 % студентів були проінформовані про можливість опанування освітньої програми в умовах внутрішньої/міжнародної академічної мобільності і 1,37 % – дали негативну відповідь.

Зі всіх опитаних здобувачів вищої освіти мали можливість консультуватись із викладачами з навчальних дисциплін навчального плану освітньої програми 97,26 %, а 2,74 % (2 студенти) не мали такої можливості.

98,63 % здобувачів дали позитивну відповідь на запитання «Чи надавали Вам викладачі рекомендації для виконання самостійної роботи з навчальних дисциплін щодо необхідної літератури, електронних джерел та інформацію про використання платформи?», 1,37 % – дали негативну відповідь на це запитання.

Усі студенти підтвердили той факт, що викладачі активно застосовують під час освітнього процесу мультимедійні засоби навчання.

Загальна оцінка якості змісту та рівня навчання за освітньою програмою виглядає так: «відмінно» – 68,5 %, «добре» – 26 %, «задовільно» – 5,5 %.

На наступне запитання про достатній обсяг самостійної роботи в межах освітніх компонентів освітньо-професійної/освітньо-наукової програми 97,3 %

здобувачів вищої освіти дали позитивну відповідь і не впевнений (а) відповіли 2,7 % студентів.

У 97,3 % здобувачів вищої освіти пропозиції стосовно покращення якості навчального процесу за ОП відсутні або все подобається. Лише два студента зазначили наступне:

- запровадити дисципліну «спортивний туризм»;
- надати більше інформації про міжнародну академічну мобільність.

Проведено анкетне опитування серед випускників спеціальності 017 Фізична культура і спорт першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти **«Анкета випускника»**.

В опитуванні взяло участь 55 випускників, які навчались на факультеті фізичної культури за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт. Серед них: по 1 випускнику, які отримали диплом у 1998, 2014, 2015, 2022 та 2026 роках; по 2 випускники – у 2016, 2017 роках; 3 – у 2009 та 2018 роках; 4 – у 2019 році; 6 – у 2021 році; 8 – у 2025 році; 10 – у 2024 році та 12 випускників, що закінчили наш заклад у 2023 році.

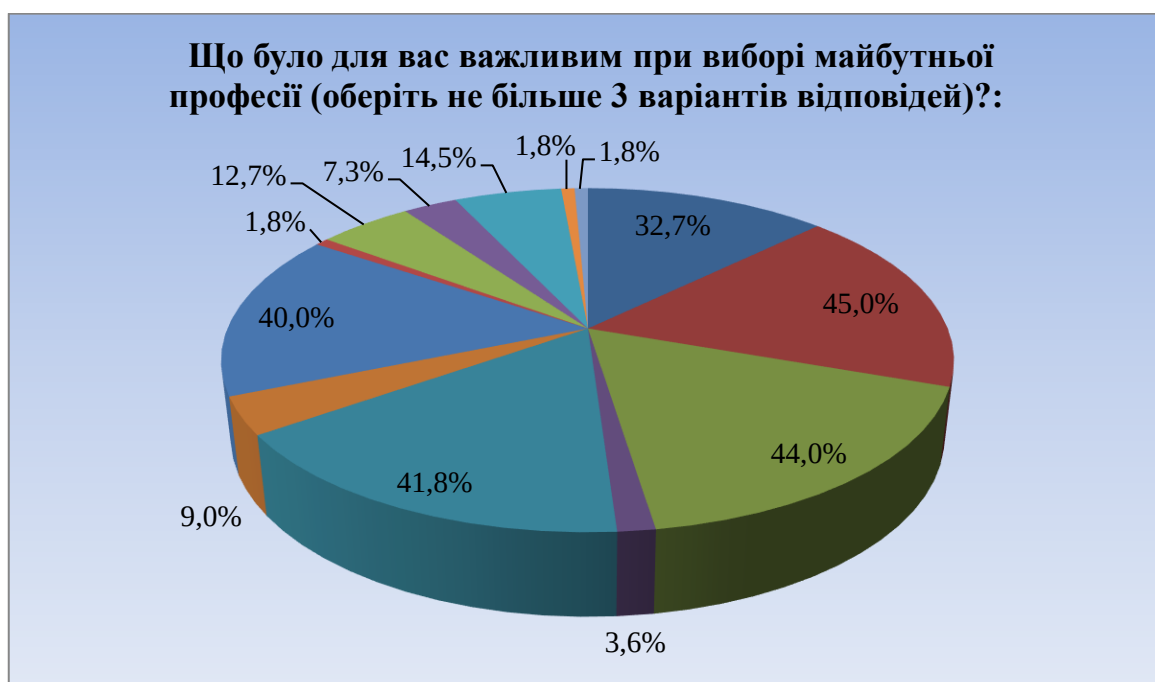
З числа опитаних осіб 47 навчалися на денній формі, 8 – на заочній формі здобуття вищої освіти.

Випускники спеціальності представили досить широкі та різноманітні відповіді стосовно того, що було для них важливим при виборі їх майбутньої професії. А саме, на поставлене запитання «Що було для вас важливим при виборі майбутньої професії?» випускники відповіли наступним чином:

1. Відповідність наявних у мене знань, здібностей та нахилів у майбутній професійній діяльності – 41,8 % випускників;
2. Престижність професії – 40 %;
3. Гідна заробітна плата в майбутньому – 32,7 % ;
4. Можливість кар'єрного зростання – 45 %;
5. Професія допоможе почати власний бізнес – 9 %;

6. Перспективи працевлаштування – 44 %;
7. Бажання батьків – 1,8 %;
8. Можливість отримати безкоштовну освіту – 12,7 %;
9. Спадкоємність поколінь – 7,2 %;
10. Професія допоможе знайти роботу за кордоном – 3,6 %;
11. Зміст професійної діяльності (характер, складність, небезпека, умови праці) – 14,5 %;
12. Можливість отримання незалежності від батьків – 1,8 %;
13. Можливість дати дітям навички, які допоможуть по життю – 1,8 %.

Більшість випускників зазначили, що на вибір спеціальності здебільшого вплинула лише їх особиста думка (32,7 %). Деякі зазначили, що врахували поради друзів (1,8 %), інформацію представників установ (18,1 %) і поради батьків та друзів по 1,8 %.

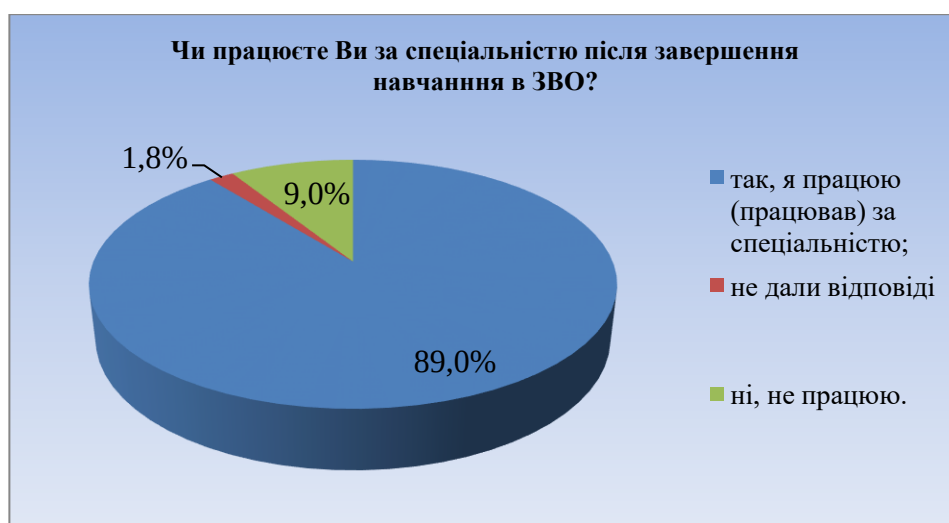
92 % випускників вважають, що обрана ними професія затребувана на ринку праці. 4 % відповіли, що раніше була затребувана і 4 % опитуваних було важко відповісти.

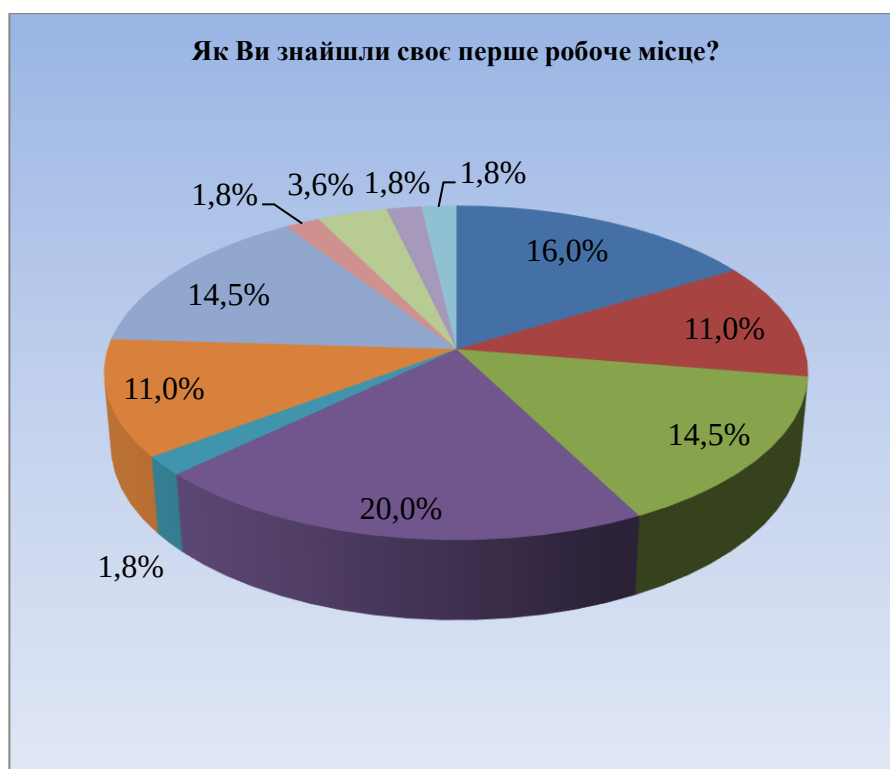
52 випускники із 55 опитаних вважають, що в процесі навчання вони отримали достатньо знань для здійснення успішної професійної діяльності; 3,6 % вважають, їм достатньо теорії, але не вистачає практичних умінь і навичок та 1,8 % вважають, що отримані теоретичні знання є застарілими. Це вказує на високу відповідність освітніх програм запитам ринку праці.

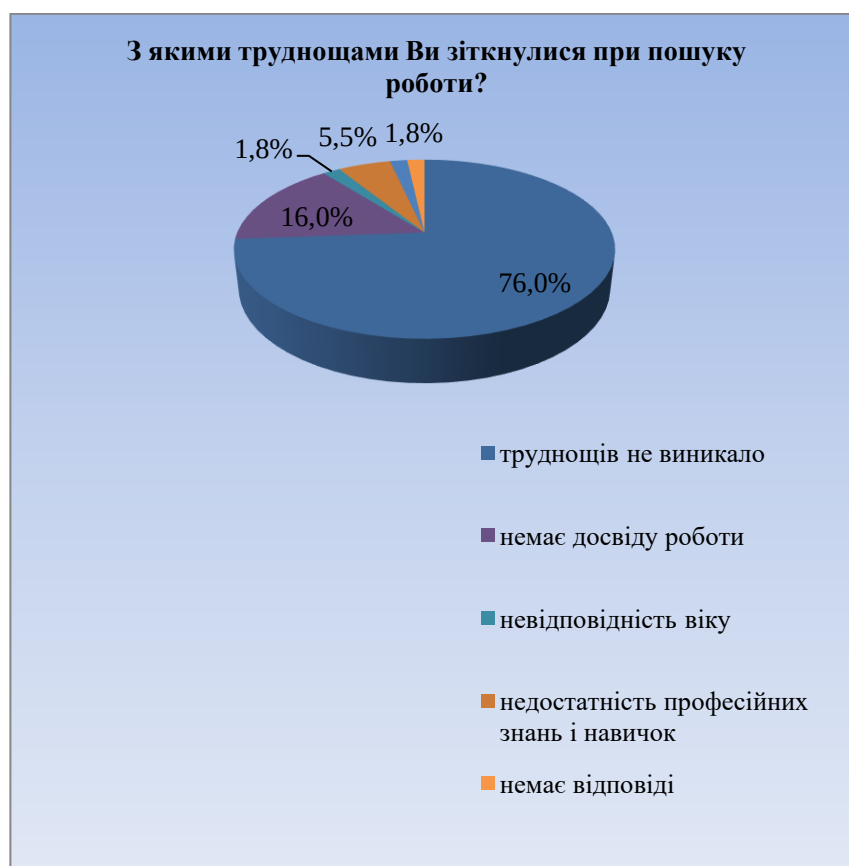
Що стосується працевлаштування, то 49 випускників зазначили, що працюють за спеціальністю, це склало – 89 %, не працюють за спеціальністю 9 % випускників і 1,8 % – не дали відповіді взагалі.

11 осіб з 55 під час опитування зазначили, що знайшли своє місце роботи за порадою друзів (20 %); за рекомендацією навчального закладу – 9 (16 %); через інтернет – 6 випускників знайшли роботу, що склало 11 %; допомога викладачів – 8 випускників (14,5 %); допомогли батьки – 6 (11 %); ще навчаються і займаються спортом – 2 особи (3,6 %); 2 випускника самостійно обрали (3,6 %); цілеспрямовано для цієї роботи – 1 випускник (1,8 %); запропонували представники місцевого самоврядування 1 (1,8 %) та нічого не написали – 8 випускників, що становить 14,5 %.

Більшість випускників, а саме 42 особи зазначили, що після отримання диплому їм було легко знайти роботу, 9 відповіли, що у них не було досвіду роботи та 3-ом було недостатньо професійних знань, невідповідність віку та інше відповіли 2 випускники.

На питання анкети «Чи довелося Вам перенавчатися або навчатися новим знанням під час вступу на роботу?» випускники спеціальності відповіли наступним чином:

Такий відсоток відповідей свідчить про належну теоретичну та практичну підготовку тренерів з видів спорту, адже більшість випускників були готові відразу приступати до виконання обов'язків, частині потрібно було або тиждень, місяць або пів року для адаптації та отримання нових знань.

Наступне питання анкети передбачало дати відповідь на питання «Чи задоволені Ви рівнем своєї освіти?». Велика кількість учасників повністю задоволена результатом отриманої освіти, 2 випускників – скоріше задоволені, лише 1 – дає середню оцінку рівню своєї підготовки.

Організованість і пунктуальність науково-педагогічних працівників оцінена випускниками наступним чином: 48 осіб вважають, що викладачі пунктуальні, а 7 вважають, що недостатньо.

Володіння матеріалом і раціональне використання часу на заняттях випускники також оцінили здебільшого найвищою оцінкою «5».

Актуальність навчального матеріалу випускники оцінили наступним чином: 47 осіб поставили оцінку «5»; 7 – поставили оцінку «4»; 1 – оцінку «3».

На думку 84 % випускників, викладачі кафедри вміють викликати інтерес до дисципліни на високому рівні. 13 % опитаних поставили оцінку «4», 3 % – оцінку «3».

На думку опитуваних, об'єктивність, повага й тактовність у ставленні до студентів також знаходиться на високому рівні, що становить 91%.

Культуру зовнішнього вигляду викладачів опитуванні також оцінили наступним чином: на «відмінно» – 93 %; на «добре» – 7 %.

Організаційний супровід і допомога у вирішенні поточних навчальних проблем, на думку випускників, відповідає здебільшого оцінці «5». 8 осіб поставила оцінку «4», 1 – «3».

Забезпечення навчальними й методичними матеріалами під час всього терміну навчання, на думку випускників, також знаходиться на високому рівні, з 55 опитаних, 44 оцінили на «5» і 11 випускників оцінили на «4».

Результати анкетування також свідчать про те, що куратори груп активно взаємодіяли зі студентами та надавали їм консультативні поради.

Крім цього випускники поставили позитивні оцінки за активну методичну та фахову допомогу науково-педагогічних працівників у виробничих стажуваннях і практиках. Восьмеро з 55 опитуваних поставили «4» за даний вид діяльності, один випускник оцінив на «3». Відсоткове співвідношення виглядає наступним чином:

Налагодження співпраці з потенційними роботодавцями, на думку більшості опитуваних, також знаходиться на доволі високому рівні. Зокрема оцінку «5» поставили 51 випускник, 2 випускників поставили оцінку «3», 1 випускник оцінив співпрацю оцінкою «4» та один на «2».

Надання якісних фахових знань та професійних компетенцій за освітньою програмою також відбувається високому рівні. Підтвердили цей факт 83,5 % опитаних, які поставили оцінку «5».

Наступне питання анкети передбачало оцінку доступності і зрозумілості навчальних вимог. Випускники оцінили це наступним чином:

Наступне запитання анкети про раціональне використання часу на заняття було оцінено випускниками наступним чином: 2 % – оцінили на «задовільно»; 16 %, оцінили на «добре», 82 % – на «відмінно».

На наступне запитання «Ваші пропозиції та рекомендації для удосконалення освітньої програми» випускники дали такі відповіді:

1. Більше власного життєвого досвіду з боку викладачів, практичних занять та комунікації зі студентами для кращої зацікавленості та розуміння матеріалу, є найкращим способом для засвоєння здобутих знань та умінь – 1.
2. На мою думку, потрібно звертати увагу на адаптивний спорт – 1.
3. Розвивати елементи дистанційного або змішаного навчання – 1.
4. Враховувати специфіку роботи в різних закладах, що потребують фахівця реабілітації.
5. Збільшити кількість годин на дисципліну ПСМ – 1.
6. Дякую факультету фізичної культури за мої власні здобуті знання під час навчання, вони мені дійсно знадобились – 3.

7. Пропозиції відсутні – 20.

Аналіз опитування випускників свідчить про наступне.

У результаті анкетного опитування 55 випускників спеціальності 017 Фізична культура і спорт встановлено, що більшість з них (85,5 %) навчалися на денній формі, а найбільше випусків взяли участь в обговоренні з 2023 по 2025 роки. Під час вибору майбутньої професії головними мотивами були можливість кар'єрного зростання (45 %), перспективи працевлаштування (44 %) та відповідність власних здібностей і нахилів професійній діяльності (41,8 %).

Переважна більшість опитаних (92 %) вважають обрану професію затребуваною на ринку праці, а 89 % випускників нині працюють за спеціальністю. 94,6 % респондентів відзначили достатній рівень здобутих знань, що забезпечив успішну професійну реалізацію. Більшість випускників позитивно оцінили організацію освітнього процесу, професіоналізм викладачів, актуальність навчального матеріалу, забезпечення методичними ресурсами та ефективність співпраці з роботодавцями.

Випускники продемонстрували високу задоволеність отриманою освітою та підкреслили високий рівень підготовки науково-педагогічних працівників. Разом із тим, частина респондентів висловила пропозиції щодо вдосконалення освітніх програм: збільшення кількості практичних занять.

Отримані результати свідчать про високу якість освітнього процесу, актуальність освітніх програм і ефективну підготовку фахівців, які успішно реалізуються у сфері фізичної культури і спорту.

Проведено анкетне опитування серед роботодавців **«Анкета роботодавця»**. Загалом взяло участь 21 особа.

Серед респондентів – директори дитячо-юнацьких спортивних шкіл, керівники спортивних клубів та інших установ, діяльність яких пов'язана зі сферою фізичної культури і спорту.

Метою опитування було з'ясування актуальних питань, пов'язаних із підвищенням якості вищої освіти відповідно до сучасних вимог ринку праці.

На запитання «Зазначте кількість випускників спеціальності чи освітньої програми К-ПНУ, які працюють у Вашій установі/організації/підприємстві» усі 20 опитаних повідомили, що у їхніх колективах загалом працює 109 випускників відповідної спеціальності. Цей показник свідчить про високу затребуваність фахівців і позитивно характеризує рівень підготовки випускників університету.

Роботодавці відзначили, що ключовими чинниками ефективної професійної діяльності випускників є:

- рівень загальнотеоретичної підготовки, який охоплює базові професійні знання, практичні вміння та навички, а також здатність працювати в команді й представляти спільні результати (по 52 %);
- стратегічне мислення та орієнтація на кінцевий результат (14 %);

- уміння користуватися інформаційними й комунікаційними технологіями, а також знання основ діловодства (10 %).

Якість підготовки випускників К-ПНУ роботодавці оцінили наступним чином: високий – 52 %, достатній – 48 %.

На запитання «Зазначте власні пропозиції щодо переваг чи недоліків в підготовці за даною освітньою програмою здобувачів вищої освіти К-ПНУ» опитані висловили наступні думки:

- більше практичної роботи з учнями та досвідченим тренерами ДЮСШ;
- чудовий університет, який якісно готує спеціалістів;
- випускники і студенти К-ПНУ цілком підготовлені до роботи в сфері фітнесу;
- основною перевагою в підготовці можна віднести систематизоване навчання, здобуття конкретних знань та навичок, і якісне викладання матеріалу;
- більше практичних завдань;
- збільшення кількості практичних занять для здобувачів освіти разом з організаціями, які мають дефіцит працівників даної сфери.

Зі всіх опитаних роботодавців 67 % вважають, що якість підготовки фахівців спеціальності А7 Фізична культура і спорт в К-ПНУ відповідає сучасним вимогам ринку праці, 23 % – скоріше відповідає, 10 % – скоріше не відповідає.

До основних недоліків в підготовці випускників Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка роботодавці віднесли відсутність бажання до саморозвитку та самоосвіти (35 %); недостатній рівень практичної підготовки (10 %); низький рівень теоретичних знань (5 %). Усіх інших усе влаштовує (50 %).

На думку більшості роботодавців, під час підготовки фахівців сфери фізичної культури і спорту варто підвищити рівень практичної підготовки (45 %), навички саморозвитку та самоосвіти (20 %), підвищити рівень теоретичних знань та виробничої дисципліни по 10 %, без відповіді (25 %).

Під час опитування роботодавці запропонували навчальні дисципліни, які можна було би ввести в освітній процес здобувачів вищої освіти спеціальності А7 Фізична культура і спорт:

- етика і естетика;
- теорія і методика дзюдо;
- спортивна адаптологія;

На запитання «Чи забезпечує спеціальність/освітня програму К-ПНУ, в рамках якої Ви співпрацюєте, формування необхідних загальних і спеціальних (фахових) компетентностей у випускників?» роботодавці оцінили, що забезпечує – 90 %, не забезпечує – 10 %.

Наприкінці опитування роботодавці висловили подяку за професіоналізм, співпрацю та увагу до потреб та інтересів в галузі.

За результатами опитування, групі забезпечення спеціальності 017 Фізична культура і спорт та гарантам освітніх програм рекомендується звернути увагу на покращення рівня практичної підготовки й внесення дисциплін, запропонованих роботодавцями, до навчальних планів підготовки фахівців. При цьому слід враховувати можливість формування компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до стандартів вищої освіти. Також роботодавці наголосили на необхідності розвитку загальних якостей випускників, зокрема навичок самоосвіти та саморозвитку.

Серед переваг вони відзначили високий рівень теоретичної та практичної підготовки тренерів, відповідність освітнього процесу вимогам ринку праці та формування ключових компетентностей, необхідних для успішної професійної діяльності.

Окрім вищезазначеного на вебсайті кафедри спорту і спортивних ігор наявні покликання на Google-форми для пропозицій різних груп стейкхолдерів.

Пропозиції стейкхолдерів щодо удосконалення ОП «Тренер з видів спорту» першого (бакалаврського) рівня

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSer_N7jRpZ6ya4n24_T_ol37mMU51JB6AGZ7lkjumkf07GH1w/viewform;

Пропозиції стейкхолдерів щодо удосконалення ОП «Тренер з видів спорту» другого (магістерського) рівня.

https://docs.google.com/forms/d/1YRqeshZ9J2JnkV7IVswm6XvYNgFZf3knmF5-DBbGbh0/viewform?edit_requested=true

Освітньо-професійні програми «Тренер з видів спорту» першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти акредитовані відповідно у 2022, та 2023 роках.

Шановні колеги, хто бажає взяти участь в обговоренні? Будь ласка, Євгене Володимировичу.

Євген ГОНЧАРЕНКО, декан тренерського факультету Національного університету фізичного виховання і спорту України, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри професійного, неолімпійського та адаптивного спорту, доцент, м. Київ.

Вітаю всіх! Щиро вдячний за запрошення на цю зустріч – для мене це справді приємно й надзвичайно важливо.

Тема сьогоднішнього обговорення є дуже актуальною, особливо зараз, коли в стінах нашого університету одночасно проходить акредитація кількох освітніх програм – як бакалаврського, так і магістерського рівнів. У нас, так би мовити, справжній «мультик»: працює експертна група, і весь університет залучений до процесу.

Сьогодні я мав можливість поспілкуватися з пані Ольгою Русановою – вона передає вітання та вибачення за відсутність, адже зараз ми всі працюємо у дуже напруженому режимі.

Мені особливо приємно бути сьогодні серед вас, адже, окрім усього, я є гарантом освітньо-професійної програми «Тренерська діяльність в обраному виді спорту». Тема вдосконалення освітніх програм для мене особисто дуже близька й актуальна, тим паче, що ми вже активно готуємося до акредитації, яка відбудеться у квітні 2026 року.

Підготовка ведеться одночасно з програмами спеціальності 017 Фізична культура і спорт, з урахуванням усіх змін у законодавстві, зокрема зміни назви галузей знань та спеціальностей. Це потребує ґрунтовної роботи – від навчально-методичного відділу до розробників освітніх компонентів, адже наразі триває інтенсивний процес оновлення положень, удосконалення документів та узгодження зі стандартами.

Попри все, для мене це цінний і надзвичайно цікавий досвід, особливо тому, що я також входив до групи з розроблення професійного стандарту. Робота була складною, але результат того вартий – 02 жовтня 2025 року було офіційно затверджено професійний стандарт «Тренер з виду спорту».

Це, безумовно, другий важливий етап нашої спільної діяльності, який ми маємо враховувати надалі під час вдосконалення освітніх програм. Адже цей процес, по суті, є безперервним – досконалості немає меж.

Пане Миколо, щиро дякую за запрошення і за надані матеріали для ознайомлення.

Відверто кажучи, читаючи освітньо-професійну програму, я відчув, наскільки вона мені близька за своєю логікою, структурою й змістом. Усе вибудовано чітко відповідно до вимог стандарту, дотримано всі необхідні – і, я б навіть сказав, не мінімальні, а максимальні норми. Програма справляє виключно позитивне враження, тож я щиро переконаний, що ви – і вся команда науково-педагогічних працівників університету – створили справді якісний освітній продукт, а підготовка здобувачів вищої освіти здійснюється на високому професійному рівні.

Разом із тим, під час ознайомлення в мене виникло кілька робочих запитань, які радше можна розглядати як міркування чи моменти для подальшої дискусії. Їх поява пов'язана не з критикою, а з професійним інтересом і бажанням краще зрозуміти деякі аспекти реалізації програми.

Частково ці питання зумовлені тим, що не всі методичні матеріали, зокрема робочі програми дисциплін, були доступні для детального аналізу. Саме вони

дозволяють простежити, як саме досягаються окремі програмні результати навчання, тому їх наявність допомогла б повніше оцінити логіку побудови ОПП.

Крім того, зважаючи на мій досвід роботи у профільному закладі вищої освіти, певні питання сприймаються дещо інакше – радше з позиції специфіки того середовища, у якому реалізується освітній процес. Ті освітні компоненти, через які ми досягаємо програмних результатів навчання, можуть дещо відрізнятися від вашого бачення, однак ці відмінності не є суттєвими й лише підкреслюють різноманіття підходів до побудови якісної програми.

Тому сьогодні я зупинюся лише на кількох уточнювальних питаннях, які виникли в мене під час ознайомлення. Це радше запитання до себе, ніж до вас – спроба краще осмислити деякі аспекти організації навчального процесу.

Зрештою, подібні питання наявні у нашому університеті, де ми також постійно працюємо над удосконаленням змісту, структури й методичного забезпечення освітніх програм.

Перше питання, яке в мене виникло, стосується назви ОПП «Тренер з видів спорту». Хотів би уточнити, чи визначено у вас конкретний перелік видів спорту, з яких здійснюється підготовка здобувачів освіти? Йдеться про те, чи орієнтуєтесь ви на державний Реєстр визнаних видів спорту України, у якому подано олімпійські, неолімпійські та види спорту для осіб з інвалідністю, чи, можливо, у вашому закладі сформовано власний перелік, затверджений наказом університету або факультету.

У самій освітньо-професійній програмі я цього моменту не знайшов – принаймні він не прописаний явно. Тому, можливо, варто або додати відповідне посилання, або визначити це внутрішнім документом. Ми, наприклад, у своєму університеті маємо окремий наказ, яким офіційно визначено перелік видів спорту, за якими здійснюється підготовка здобувачів. Це важливо, оскільки в дипломі випускника вказується не лише освітня програма, а й конкретний вид спорту, за яким він здобув кваліфікацію.

Друге питання стосується освітніх компонентів і досягнення програмних результатів навчання, зокрема програмного результату №12, який пов'язаний із олімпійським спортом та олімпійською освітою.

У таблиці відповідності я побачив, що цей результат забезпечується через дисципліни «Соціологія спорту» та ще низку інших, однак такий ОК, як «Олімпійський і професійний спорт», віднесені до вибіркових компонентів.

Можливо, це зумовлено логікою вашої програми, однак, виходячи з досвіду роботи у профільному спортивному університеті, я хотів би зауважити: у нас олімпійський спорт є невід'ємною частиною обов'язкової підготовки.

Адже саме він формує у здобувачів розуміння структури сучасного спорту, системи Олімпійського руху, ідеології олімпізму та принципів чесної гри.

Крім того, Олімпійська академія України – одна з трьох найкращих олімпійських академій світу, і її діяльність високо оцінюється на міжнародному рівні. Тому вивчення олімпійської освіти, як базового компоненту освітнього процесу, має, на мою думку, ключове значення для формування фахівця у сфері спорту.

Тому моє зауваження – радше для обговорення, ніж для критики: можливо, доцільно чіткіше визначити роль олімпійської тематики у структурі освітньої програми, зокрема, чи має вона бути обов'язковим компонентом, чи залишатиметься вибірковою дисципліною.

Можливо, сьогодні під час засідання ці моменти ще будуть озвучені, і тоді, власне, всі питання знімуться.

Разом із тим, хотів би звернути увагу на співвідношення обов'язкових і вибірових дисциплін. У мене виникло запитання: чому до обов'язкових компонентів віднесено навчальну практику з боротьби, тоді як, наприклад, плавання представлено як вибірову дисципліну?

Це, безумовно, не критичне зауваження, а радше питання до логіки формування змісту програми: чим саме керувалися гарант та розробники, визначаючи один вид спорту як обов'язковий елемент підготовки, а інший – як вибіровий?

Адже, на мою думку, плавання, за наявності належної матеріально-технічної бази, є не менш важливим напрямом, який формує базові навички рухової координації, витривалості та безпеки життєдіяльності.

Тому, можливо, варто переосмислити або принаймні методично аргументувати це розмежування – в контексті профілю програми та компетентностей, які вона формує.

Ще одне питання стосується курсової роботи. У програмі вона зазначена як «Курсова робота з підвищення спортивної майстерності», і тут у мене виникло невелике методичне уточнення.

Імовірно, ідея полягає в тому, що здобувачі готують курсові роботи, присвячені удосконаленню тренувального процесу, аналізу методики підготовки спортсменів, пошуку резервів підвищення ефективності тренувань.

Однак формулювання назви може сприйматися двозначно – нібито йдеться про роботу, яку виконує сам спортсмен із метою підвищення власної майстерності.

Тому, можливо, доцільно уточнити або відкоригувати назву цього освітнього компонента, щоб вона точніше відображала мету і зміст навчально-дослідної діяльності здобувачів.

Це суто методичне міркування, адже питання формулювання назв дисциплін та освітніх компонентів ми також регулярно обговорюємо в межах нашої програми, щоб досягти максимальної зрозумілості й термінологічної узгодженості.

Що стосується вибірових дисциплін, мушу відзначити, що мені дуже сподобався ваш підхід до їх подання. Особливо сподобалося те, що ви не просто наводите перелік назв освітніх компонентів, а й чітко визначаєте семестри, у яких вони реалізуються. Це додає програмі структурованості, логіки й прозорості для здобувачів освіти.

Разом із тим, у мене виникло уточнювальне запитання. Наприклад, якщо ми говоримо про другий курс, то, згідно з поданою таблицею, студентам пропонується три вибірові освітні компоненти, кожен обсягом у чотири кредити ECTS.

Мене цікавить, скільки саме дисциплін студент може обрати на цьому етапі – одну, дві чи всі три?

Адже, якщо вибір відбувається лише серед трьох позицій, то, на мою думку, простір для індивідуальної освітньої траєкторії є дещо обмеженим.

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти неодноразово підкреслювало, що вибірковий компонент програми має забезпечувати реальну варіативність, тобто можливість вибору з більш широкого спектра дисциплін, а не умовний вибір між 2-3 предметами.

Ми також обговорювали це питання під час навчання експертів Національного агентства, і акцент робився саме на тому, що індивідуальна траєкторія повинна бути дійсно персоніфікованою, а не колективною або формальною.

Тому мені було б цікаво дізнатися, як у вас організовано цей процес: чи відбувається вибір індивідуально кожним студентом, чи, можливо, колективно групою?

Учора під час іншої акредитації це питання також піднімалося – і було дуже цікаво почути різні практики, як саме університети реалізують цей аспект академічної свободи.

І насамкінець хочу висловити щире подяку. Загальне враження від вашої освітньо-професійної програми – виключно позитивне.

Відчувається велика праця, енергія й натхнення, вкладені у вдосконалення змісту, структури й методичного забезпечення програми. Це видно не лише за документом, а й за тими підходами, які ви реалізуєте в освітньому процесі.

Щиро дякую за можливість долучитися до вашого засідання, ознайомитися з вашими напрацюваннями і почерпнути для себе цінний досвід.

Дякую, пане Миколо! Дякую всім присутнім.

Микола ПРОЗАР, завідувач кафедри спорту і спортивних ігор, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, гарант ОП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Тренер з видів спорту».

Пане Євгене! Щиро хочу подякувати вам від усього факультету за участь у нашому засіданні. Зважаючи на те, що ви – декан факультету, і саме сьогодні у вас відбувається офіційна експертиза освітніх програм, той факт, що ви все ж знайшли можливість приєднатися до нас, – вже сам по собі є свідченням вашої професійності, зацікавленості та поваги до колег.

Це справді багато про що говорить – і про рівень вашої відповідальності, і про щире бажання підтримувати фахові комунікації між університетами.

Під час різних акредитацій мені вже неодноразово випадала нагода спілкуватися з науково-педагогічними працівниками вашого університету, зокрема з пані Іриною Когут та пані Тетяною Кропивницькою. І мушу сказати – це завжди дуже приємне, професійне й конструктивне спілкування.

Іване Івановичу, можливо Ви дасте відповідь, чому ж все таки ОПП мають назву «Тренер з видів спорту»?

Іван СТАЮСК, декан факультету фізичної культури, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, гарант ОПП «Тренер з видів спорту» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Дякую Миколо Володимировичу, так звичайно. З 2016 року назви освітньо-професійних програм не змінювали, адже до нас особливо на другий (магістерський) рівень вступають здобувачів вищої освіти, які мають дипломи з інших спеціальностей. На жаль, ЗВО, які в своїй структурі мають факультет фізичної культури не мають надвеликої кількості здобувачів вищої освіти. Виходячи з цього, не маємо можливості у дипломі зазначати «тренер з боротьби», «тренер з волейболу», «тренер з дзюдо». Відтак ще 9 років тому взяли уніфіковану назву «Тренер з видів спорту».

Микола ПРОЗАР, завідувач кафедри спорту і спортивних ігор, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, гарант ОП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Тренер з видів спорту».

Дякую, Іване Івановичу!

Щодо питання олімпійського та професійного спорту. Раніше дисципліна «Олімпійський і професійний спорт» входила до переліку обов'язкових (нормативних) освітніх компонентів. Однак, з огляду на певні організаційно-методичні обмеження та структуру навчального плану, який, як відомо, має свої межі, ми були змушені тимчасово змінити її статус.

Разом із тим, це питання залишається актуальним для перегляду. Ми вже плануємо проаналізувати можливість оптимізації обсягу окремих освітніх компонентів – зокрема, часткового зменшення кількості кредитів – аби надалі повернути «Олімпійський і професійний спорт» до блоку обов'язкових освітніх компонентів професійної підготовки.

Що ж до 12-ї компетентності та відповідного програмного результату навчання, це питання також буде додатково розглянуте під час оновлення програми.

Щиро дякую за вашу уважність і за те, що ви поглянули на цей аспект ззовні – іноді саме такий погляд дозволяє побачити важливі деталі, які можуть залишатися поза фокусом під час внутрішнього аналізу.

Щодо навчальної практики з боротьби та плавання. Хочу пояснити, що навчальна практика з плавання дійсно існувала раніше – ще 4–5 років тому вона була частиною навчального плану.

Однак з часом, у зв'язку з обмеженою кількістю годин, ми були змушені переглянути структуру практичної підготовки, і цей компонент було вилучено.

Є ще один важливий момент. У нашому закладі немає спеціалізованої підготовки плавців, натомість значна частина здобувачів вищої освіти активно займається дзюдо та вільною боротьбою.

Відповідно, саме ці напрями мають реальне практичне підґрунтя та кадрове забезпечення, що дозволяє якісно організовувати навчальну практику з боротьби.

Для прикладу, у 2025 році під час проведення Універсіади у місті Хмельницькому єдиним видом змагань, які все ж відбулися, було саме дзюдо – через обмежене фінансування інших видів.

Наш університет тоді показав високі результати, посівши друге місце серед усіх закладів вищої освіти і перше місце у своїй групі серед факультетів фізичної культури.

Тому, виходячи з реальної ситуації, пріоритет у навчальній практиці надається боротьбі, адже саме цей напрям сьогодні має найбільший розвиток, активність і практичну значущість для наших студентів.

Щодо назви курсової роботи з підвищення спортивної майстерності. У нашій освітній програмі є дисципліна «Підвищення спортивної майстерності», і ми свідомо зберегли саме таку назву. Це питання детально вивчалось: у різних закладах вищої освіти дисципліна викладається по-різному, і ще донедавна вона мала назву «Спортивно-педагогічне вдосконалення».

Раніше обсяг навчального часу, відведеного на цю дисципліну, був значно більшим, однак поступово відбувалося скорочення кількості годин, що, своєю чергою, викликало необхідність перегляду її змісту й структури.

З огляду на це, в університеті було створено спеціальну комісію, яка розглядала це питання. Воно виносилося на засідання Вченої ради університету, де після обговорення було прийнято рішення залишити назву «Підвищення спортивної майстерності», адже вона найповніше відображає практичну та фахову спрямованість дисципліни.

На факультеті за цією дисципліною культивуються конкретні види спорту.

Зокрема, на кафедрі спорту і спортивних ігор наразі функціонує 13 спортивних напрямів, а на кафедрі теорії і методики фізичного виховання – ще близько 5 груп.

Здобувачі вищої освіти, які займаються в цих спортивних секціях і регулярно відвідують тренувальні заняття, на третьому курсі подають заяву на виконання курсової роботи саме в межах тієї спортивної спеціалізації, у якій вони займаються.

Таким чином, тематика курсової роботи безпосередньо пов'язана з їхнім профілем підготовки: якщо студент волейболіст, він готує курсову роботу з волейболу; якщо баскетболіст – відповідно з баскетболу; якщо борець – з боротьби тощо.

Такий підхід дає змогу поєднати теоретичну підготовку з практичним досвідом, розвивати дослідницькі навички та поглиблювати професійну компетентність майбутніх тренерів і фахівців з фізичної культури.

Щодо дисциплін вільного вибору та формування індивідуальної освітньої траєкторії. Це надзвичайно важливе й водночас доволі цікаве питання, яке завжди викликає жваве обговорення, особливо під час акредитаційних експертиз. Як правило, експерти ставлять низку уточнювальних запитань: яким чином здійснюється вибір дисциплін, чи є реальна можливість вибору, і чи не обмежуються права здобувачів освіти.

Раніше ми, як і багато інших закладів, пропонували студентам вибір із 2–3 дисциплін на кожен курс або семестр. Наприклад, на другому курсі – три дисципліни, у наступному семестрі – ще кілька. Загалом виходило близько шести дисциплін на навчальний рік.

Однак нині наш університет, як класичний заклад вищої освіти, має єдиний загальноуніверситетський каталог вибіркових дисциплін, у якому представлені

пропозиції з різних факультетів – філологічного, економічного, педагогічного тощо.

Щоб уникнути надмірного «розширення» цього каталогу, навчальний відділ запропонував кожному факультету подавати певну, чітко визначену кількість дисциплін для включення до каталогу.

Таким чином, у нашому навчальному плані наразі передбачено 16 вибіркового освітніх компонентів.

До речі, у плані 2025 року з'явиться ще один важливий компонент – «Базова військова підготовка», що було враховано за рахунок часткового перерозподілу кредитів.

Водночас хочу наголосити, що здобувачі вищої освіти мають право обирати дисципліни не лише у межах своєї спеціальності, а й із інших освітньо-професійних програм, Середня освіта (Фізична культура), «Фізична реабілітація» та інших

Більше того, на рівні магістратури маємо приклади, коли студенти обирають навіть освітні компоненти з психології, що свідчить про реальну свободу вибору й можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії.

Отже, можемо впевнено стверджувати, що в нашому університеті права здобувачів освіти на вільний вибір дисциплін не обмежуються, а навпаки – підтримується академічна мобільність і міждисциплінарне навчання. Пане Євгене, чи будуть запитання, скажіть, будь ласка, дякую?

Євген ГОНЧАРЕНКО, декан тренерського факультету Національного університету фізичного виховання і спорту України, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри професійного, неолімпійського та адаптивного спорту, доцент, м. Київ.

Питання вибіркового дисциплін у мене виникло передусім із професійного інтересу. Адже в кожному закладі вищої освіти цей процес реалізується по-своєму – з урахуванням власних традицій, підходів і внутрішніх положень.

Учора, під час зустрічі експертів із науково-педагогічними працівниками, значну частину дискусії – майже половину часу – було присвячено саме питанню вибіркового компонентів: наскільки реально забезпечується індивідуальна освітня траєкторія здобувачів освіти, і чи не відбувається обмеження їхніх прав на вибір.

Це питання, безперечно, є актуальним і для нашого університету. Ми постійно його обговорюємо й удосконалюємо каталог вибіркового дисциплін, який поступово оновлюється.

Дисципліни, що не користуються попитом протягом певного часу, вилучаються, а натомість додаються нові.

Фактично, за останні п'ять років у нас відбулася справжня еволюція підходів до організації вибору дисциплін. Зараз ми підійшли до цього питання по-новому – процедура стала більш складною, але й більш гнучкою та системною.

Мені було цікаво, як це реалізовано у вас, тим паче, що ви люб'язно надіслали перелік вибіркового дисциплін за вашою спеціальністю. Враховуючи, що ваш університет є класичним, постало питання:

- чи мають здобувачі можливість обирати дисципліни інших напрямів або інших освітніх програм?

І, крім того, я хотів уточнити, як саме формується вибірковість:

- чи студенти обирають індивідуально, після чого формуються змішані групи для вивчення вибраних предметів;

- чи, навпаки, вибір відбувається колективно, коли одна навчальна група спільно визначає перелік дисциплін, які буде опановувати.

Микола ПРОЗАР, завідувач кафедри спорту і спортивних ігор, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, гарант ОП першого «бакалаврського» рівня вищої освіти «Тренер з видів спорту».

Здобувачі вищої освіти як бакалаврського, так і магістерського рівнів дисципліни вільного вибору обирають індивідуально.

Кількість здобувачів вищої освіти у групі з вивчення навчальних дисциплін вільного вибору, як правило становить:

- 20-25 осіб для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;

- 8-15 осіб для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Якщо кількість здобувачів вищої освіти, які обрали навчальну дисципліну є меншою від встановлених нормативів, їм надають можливість здійснити повторний вибір навчальних дисциплін.

Каталог навчальних дисциплін вільного вибору здобувачів вищої освіти оновлюють щорічно на наступний навчальний рік.

Звичайно, як Ви слушно відзначили, експерти Національного агентства завжди звертають увагу на цю тему: вони запитують і викладачів, і здобувачів освіти, чи мають вони реальну можливість обирати, і чи знають вони механізм реалізації свого права. Це питання залишається актуальним для всіх закладів вищої освіти.

Пане Євгене, щиро дякуємо Вам за такий детальний і глибокий аналіз.

Як слушно зауважив декан факультету Іван Іванович, погляд зі сторони дозволяє побачити те, що зсередини інколи сприймається зовсім інакше.

Ваші зауваження та коментарі є для нас надзвичайно цінними, адже вони допомагають об'єктивно оцінити нашу роботу й побачити нові напрями для вдосконалення.

Шановні колеги, дозвольте надати слово пану Максиму ОСТРОВСЬКОМУ.

Максим ОСТРОВСЬКИЙ, старший тренер (науково-методичне забезпечення, інформаційно-аналітична робота) Федерації легкої атлетики України, м. Київ.

Мої вітання, шановні колеги. Дозвольте ще раз передати щирі вітання від Федерації легкої атлетики України в особі Ольги Валеріївни Солодухи.

Цей рік, без перебільшення, став для нас спільним у багатьох сеансах. Дозвольте коротко пояснити: однією з найгостріших проблем, із якою сьогодні стикаються і Федерація легкої атлетики України, і Міністерство молоді та спорту

України, є кадрове питання – підготовка і виховання фахівців, тренерів, методистів, педагогів.

Саме тому цього року Федерація запустила освітній простір «ФЛАУ», який охоплює весь спектр підготовки: від дитячого спорту – до системи підвищення кваліфікації тренерів вищої категорії.

Уже 17 листопада у Львові ми відкриваємо перші навчальні курси, присвячені виключно легкій атлетиці.

Нам надзвичайно приємно, що легка атлетика гідно представлена і в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, з яким я маю тісну співпрацю ще з 2017 року. Вона реалізується як у напрямі практичної підготовки спортсменів, так і розвитку студентського спорту.

Як тренер-практик, я бачу процес з середини – розумію, що потрібно вдосконалити, що працює добре, а що потребує змін. Я не позиціную себе як академічного експерта, однак говорю про практичні аспекти, які ми у Федерації намагаємося поступово систематизувати і вдосконалювати у співпраці з закладами вищої освіти.

У нашій спільній роботі ми прагнемо подальшого розвитку та вдосконалення освітніх підходів. І, як сьогодні вже слушно зазначалося, цього року Федерація легкої атлетики співпрацює з 17 університетами України, і в кожного з них є свої виклики, свої специфічні питання.

Одне з найактуальніших – це чітке розуміння поняття «тренер з обраного виду спорту».

Ми, як представники Федерації, також шукаємо відповідь на це питання: як зміна назви чи концепції підготовки вплине на освітній процес, на формування компетентностей здобувача, а згодом – на професійну кваліфікацію тренера.

Це питання справді важливе і, на моє переконання, виходить за межі одного університету. Воно потребує загального обговорення на всеукраїнському рівні – можливо, навіть із подальшими змінами у нормативних або законодавчих документах.

Адже нинішня ситуація, коли назва виду спорту подекуди має нечітке трактування і відсутній механізм її практичної реалізації, може призвести до серйозних наслідків – аж до дефіциту фахівців у конкретних видах спорту, таких як, зокрема, легка атлетика.

Що стосується освітньої програми, то, ознайомившись із нею, можу сказати, що вона справляє позитивне враження, хоча, безумовно, є кілька питань, які варто обговорити детальніше.

Саме тому я хотів би, щоб слово було надано Руслану Віталійовичу Кропті – члену наукової групи Федерації легкої атлетики України, керівнику комплексної наукової групи та розробнику освітнього простору ФЛАУ.

Руслан Віталійович поділиться фаховими зауваженнями та пропозиціями, а я зі свого боку додам декілька практичних спостережень.

Дуже приємно відзначити, що у вашій магістерській програмі одразу впадає в око увага до напрямів, пов'язаних із технологіями працевлаштування та сучасними освітніми технологіями у професійній діяльності. Чому я акцентую на цьому? Хоча це, можливо, і не перше завдання Федерації, проте питання виробничого процесу та підготовки тренера до реальної професійної діяльності сьогодні є надзвичайно актуальним.

Якщо згадати минулі роки, у радянській системі система підготовки й працевлаштування фахівців у спорті була чітко вибудована.

Нині ж, в Україні, ми маємо зовсім іншу ситуацію: нова модель ще не сформована остаточно, і молодий фахівець, який завершує навчання, часто не має зрозумілих механізмів входження у професію.

Коли випускник приходить працювати до спортивної школи або спортивної установи й отримує, скажімо, зарплату у 7 тисяч гривень, виникає логічне питання: як допомогти цьому молодому тренеру реалізувати себе професійно і водночас забезпечити гідний рівень життя? І тут важливо дати йому не лише знання, а й інструменти самореалізації – як у професійному, так і фінансовому вимірі.

Саме тому я вважаю надзвичайно важливим, що у вашій програмі ці аспекти відображені.

Ми, зі свого боку, у Федерації легкої атлетики також працюємо над удосконаленням цієї ланки. Уже розроблено навчальні курси, присвячені питанням створення та функціонування спортивних клубів, а також реалізації механізмів працевлаштування у спортивно-управлінській системі.

Наш досвід засвідчує, що навіть тренери національних збірних іноді не володіють бюрократичними й адміністративними інструментами: не знають, як вірно оформити документи, куди звертатися, як реалізовувати свої проекти чи отримувати фінансування.

Тому ми переконані, що ці знання обов'язково мають бути частиною освітнього процесу.

Іноді ситуація виглядає парадоксально: приїжджаєш, наприклад, до Харкова – тренери кажуть, що «немає грошей», а тим часом в управлінні лежить 200 мільйонів гривень, просто ніхто не знає, як вірно оформити заявку чи подати пропозицію.

Це, звісно, образний приклад, але він дуже чітко ілюструє необхідність формування управлінської грамотності серед тренерів і викладачів. Ми зі свого боку відкриті до співпраці й готові ділитися напрацюваннями, щоб разом розвивати освітню складову спортивної галузі та підготувати сучасного, компетентного й економічно самостійного тренера.

Отже, ці аспекти мені справді дуже сподобалися, особливо те, що ви вже висвітлюєте їх на магістерському рівні. Це надзвичайно важливо.

Переконаний, що у подальшому ми зможемо ефективно співпрацювати, обговорювати актуальні питання, обмінюватися досвідом і рекомендаціями.

Адже взаємодія має бути двосторонньою: ви чуєте нас, а ми – вас, і саме так народжується розвиток.

Ще один момент, який мені дуже сподобався, – це те, що у вашій програмі передбачено вивчення освітнього компоненту «Основи наукових досліджень». Як науковець, я вважаю це надзвичайно важливим, хоча, можливо, кількість годин (нині 90) варто збільшити, адже ми всі розуміємо: сьогодні перед університетами стоїть завдання готувати не лише виконавців, а й дослідників, здатних аналізувати, тестувати й розробляти нові методики.

Ми у Федерації, спільно з науково-дослідними інститутами, університетами та Міністерством молоді та спорту України, уже заклали основу підготовки фахівців у галузях біомеханіки, фізіології, психології, нутриціології.

Саме в цьому напрямку ми бачимо подальший розвиток спортивної науки і практики.

Ще один важливий аспект – написання курсових робіт. На мою думку, ці роботи мають бути чітко пов'язані з практичною діяльністю. Відверто кажучи, переглядаючи останні студентські дослідження, іноді відчуваєш певне розчарування. Наприклад, коли потрібно зробити аналітику змагань, а в роботі – поверхневі спостереження без системного аналізу. А це ж чудова можливість для самореалізації студента – провести дослідження на основі реальних даних.

Чому так? Тому що, наприклад, ми також змінили підхід до викладання легкої атлетики й сьогодні тісно співпрацюємо з Інститутом модернізації змісту освіти. Водночас маю зазначити, що ситуація, яка зараз спостерігається у школах, відверто кажучи, викликає занепокоєння. Часто вчителі, по-перше, не є фахівцями у своїй галузі, а по-друге, не проявляють зацікавленості у власному професійному розвитку. Багато з них просто не знають і не використовують ті інструменти, які ми сьогодні можемо запропонувати.

Цього року ми започаткували новий напрям і вже завтра відбудеться другий освітній простір, присвячений дитячій легкій атлетиці. Ми щиро запрошуємо вас долучитися до цього проєкту й врахувати наші пропозиції.

Загалом скажу, що, на мою думку, структура і зміст представлених матеріалів є цілком логічними та вдалимими. Тим більше, я добре знаю, що ваш заклад освіти завжди активно співпрацює з нами. Як то кажуть, ви завжди були серед перших, хто відгукувався: якщо ми ініціювали створення нового сектору чи зміну формату студентських ігор (навіть у період, коли пандемія COVID-19 внесла свої

корективи), – завжди відчувалося розуміння, взаємодія й підтримка. Ми працювали спільно, йшли назустріч один одному.

Дякую за увагу!!!

Микола ПРОЗАР, завідувач кафедри спорту і спортивних ігор, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, гарант ОП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Тренер з видів спорту».

Дякуємо, пане Максиме, за надані рекомендації!

Руслане Володимировичу, будь ласка, Вам слово.

Руслан КРОПТА, провідний тренер національної збірної команди України з легкої атлетики, керівником комплексної наукової групи, розробник освітнього простору Федерації легкої атлетики України, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент.

Наразі я повністю зосереджений на роботі у Федерації легкої атлетики України, де паралельно виконую обов'язки у департаменті стратегічного розвитку. Основний напрям моєї діяльності – формування сучасного освітнього простору ФЛАУ, який нещодавно було затверджено Радою Федерації як масштабний освітній проєкт.

Цей проєкт має на меті створення системної взаємодії між Федерацією легкої атлетики та освітніми й державними інституціями – закладами вищої і середньої освіти, державними структурами, громадськими організаціями. Спільна робота покликана реалізовувати стратегічні завдання Федерації на всій території України – у межах відповідальності та компетенції ФЛАУ.

Якщо дозволите, спершу коротко зупинюся на освітньо-професійній програмі, а вже потім перейду до пропозицій і конкретних проєктів, щоб розкрити логіку нашої діяльності більш послідовно.

Наразі ми говоримо про освітньо-професійну програму підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. У перспективі, безумовно, планується також розгляд програми магістерської підготовки, що дасть можливість комплексно вибудувати вертикаль підготовки фахівців.

Щодо зауважень до назви програми та змістового наповнення окремих дисциплін, то з деякими позиціями я цілком погоджуюся, а з іншими – маю власне бачення. Ми поки не можемо дати детальну оцінку кожній складовій, оскільки, як свідчить досвід участі у численних акредитаційних процесах, змістова частина окремих освітніх компонентів не завжди представлена у повному обсязі.

Водночас, як фахівець і магістр з фізіології спорту, який тривалий час працює у медико-біологічному напрямі – у складі національних збірних команд та на базі

науково-дослідного інституту, – не можу не звернути увагу на структуру медико-біологічного блоку програми.

Так, початок логічний і методично обґрунтований: десятим освітнім компонентом є «Анатомія людини з основами спортивної морфології». Це абсолютно правильне рішення, адже будь-яка медико-біологічна підготовка, у тому числі в межах медичних спеціальностей, починається саме з анатомії та морфології. Далі – біохімія, що також логічно: розуміння клітинних і хімічних процесів є фундаментом для подальшого вивчення фізіологічних механізмів.

Однак далі ми бачимо компонент «Фізіологія спорту», і тут виникає ключова проблема: загальна фізіологія людини як окрема дисципліна відсутня. Чотири кредити відведено на фізіологію спорту, стільки ж – на анатомію та біохімію, але немає базового курсу, який би розкривав функціонування систем організму поза контекстом фізичних навантажень.

Така прогалина призводить до того, що здобувачі не мають достатнього розуміння фізіологічних процесів, і це ускладнює засвоєння подальших знань про рухову активність, спортивні навантаження та адаптаційні механізми організму.

Зі свого досвіду можу підтвердити цю проблему. Певний час, працюючи у Національному університеті фізичного виховання і спорту України, я безпосередньо стикався з аналогічною ситуацією. У рамках напряму «Фізична реабілітація» освітній процес було організовано так, що фізіологія людини та фізіологія рухової активності викладалися паралельно. Студент, починаючи з 1 вересня, одночасно вивчав будову організму й механізми його функціонування під навантаженням.

У результаті було втрачено послідовність і логіку освітнього процесу. Студенти сприймали матеріал фрагментарно, відчували труднощі у розумінні взаємозв'язків між системами організму, часто втрачали інтерес до біологічної складової підготовки.

Тому рекомендація – зберігати послідовність викладання медико-біологічних дисциплін: від простого – морфології, до загальної фізіології, а вже потім – фізіології рухової активності.

Саме така логіка побудови забезпечує цілісність знань, глибоке розуміння фізіологічних основ діяльності спортсмена і формує наукове мислення майбутнього фахівця у сфері фізичної культури і спорту.

Перш за все, програма безумовно повинна існувати – і не просто формально, а як жива, динамічна система, що відповідає сучасним потребам суспільства. Федерація легкої атлетики, як і здоровий глузд, підказує: сьогодні ми маємо значний потенціал абітурієнтів, майбутніх тренерів, учителів фізичної культури, фахівців спортивної галузі. Саме існування кафедр і факультетів фізичного виховання – це не лише питання освіти, а й питання здоров'я нації, реалізації

державних програм зі збереження здоров'я населення та популяризації активного способу життя.

Крім того, освітня програма дає студентам можливість розширювати свій світогляд, опановуючи суміжні напрями діяльності, пов'язані з руховою активністю, рекреацією, менеджментом спорту, здоров'язбереженням. Тому наявність і підтримка таких факультетів у класичних університетах – абсолютно правильний і стратегічно важливий крок, який має всіляко підтримуватися.

Разом із тим, є низка проблемних моментів, на які Федерація легкої атлетики неодноразово звертала увагу. Ми вже відвідали 17 закладів вищої освіти України, щоб зібрати актуальні питання щодо підготовки фахівців, набору студентів і системи творчих конкурсів.

Зокрема, існує ситуація, коли спортсмени з високим спортивним рейтингом не мають можливості вступити на ту спеціальність, яка їм дійсно цікава – наприклад, на медичну чи гуманітарну. Формальні критерії вступу часто обмежують вибір і не враховують досягнення спортсменів, що, у свою чергу, демотивує молодь. Адже не кожен спортсмен прагне обов'язково стати тренером – багато хто хоче реалізуватися в інших сферах, пов'язаних зі спортом, медициною, освітою, аналітикою, менеджментом тощо.

Це питання нерівних можливостей і законодавчих колізій, яке Федерація спільно з державними інституціями вже почала обговорювати. Завдяки, зокрема, ініціативності й стратегічному баченню Ольги Валеріївни, ми розпочали відкриту дискусію, щоб привернути увагу до цієї проблеми і знайти практичні шляхи її вирішення.

Щодо спеціалізованих дисциплін, то варто зазначити, що у програмі є позитивні аспекти, наприклад, наявність напрямів єдиноборств. Це має логіку – за наявності фахівця, школи й методичних ресурсів така дисципліна може стати сильним елементом спортивної підготовки університету, сприяти здобуттю додаткових балів, розвитку спортивної репутації закладу.

Однак, з іншого боку, важливо чітко розмежовувати студентський спорт і професійну підготовку фахівців. Адже головна мета освітньої програми – сформувати компетентного спеціаліста, а не лише спортсмена.

Тому варто підтримувати ідею, яка вже реалізується в низці сучасних програм: створення обов'язкового інтегрального освітнього компоненту, що знайомить студентів із різними видами спортивної діяльності. Такий підхід не лише розширює кругозір, а й формує гнучкість професійного мислення та мотивацію до саморозвитку.

Хочу звернути увагу ще на кілька важливих моментів, які безпосередньо стосуються спеціалізованих модулів у межах освітньо-професійної програми підготовки фахівців бакалаврського рівня.

Такі модулі, як боротьба, плавання, легка атлетика, баскетбол, теніс, регбі, логічно віднесено до переліку вибіркових дисциплін. Це рішення є цілком виправданим: воно не надмірно розширює обсяг вибіркових компонентів, але водночас дає змогу забезпечити повноцінну професійну підготовку.

Я розумію, що навчальна частина традиційно дотримується принципу «чим менше, тим простіше», однак у нашому випадку мова йде про якість підготовки фахівця, і саме різноманіття модулів створює фундамент для його майбутньої компетентності.

Згідно з кваліфікаційним переліком, випускник бакалаврського рівня отримує право працювати, зокрема, на посаді вчителя фізичної культури. Тому знайомство студентів із базовими елементами різних видів спортивної діяльності – є не просто бажаним, а необхідним. Це дозволяє сформувати у них широке професійне бачення, розуміння різних рухових культур і методик.

Що ж до поглибленої спортивної спеціалізації, то її, безперечно, варто залишати у вибіркового блоці, якщо загальний обсяг навчального навантаження не дає змоги забезпечити одночасно і базову, і вузькоспеціалізовану підготовку.

Колись у спеціалізованих закладах вищої освіти існувала дисципліна «Підвищення спортивної майстерності (ПСМ)», яка виконувала саме цю функцію. На жаль, зараз її практично втрачено, і це – одна з прогалин, яку варто відновити або компенсувати новими формами спортивно-професійної підготовки.

Водночас хочу відзначити, що представлена вами програма є перспективною і повністю відповідає вимогам до акредитації. Післяакредитаційний етап, безумовно, дозволить уточнити окремі нюанси, внести зміни та удосконалити зміст окремих компонентів.

Від імені освітнього простору Федерації легкої атлетики України хочу наголосити: ми готові долучитися до модернізації робочих програм, пов'язаних із легкою атлетикою. У нас уже є суттєві напрацювання спільно з Інститутом модернізації змісту освіти, і нині ми очікуємо на затвердження оновленого стандарту початкової школи, до якого Федерація внесла низку пропозицій щодо оновлення модуля «Легка атлетика».

Також запрошуємо вас до практичної співпраці. З деякими університетами ми вже підписали меморандуми, і студенти – як бакалаври, так і магістри – мають можливість проходити виробничу практику у Федерації легкої атлетики та навіть у складі Національної збірної команди України.

Ми готові долучати студентів до ознайомлення з нормативно-правовою базою, єдиним календарним планом, процедурою організації змагань, документообігом, який використовується у Федерації та в національних збірних. Це дає майбутнім фахівцям цінний практичний досвід і розуміння реальної спортивної системи країни.

Окремо хочу відзначити, що, як уже згадував Максим Васильович, у Федерації розроблена й успішно реалізується ідеологія відкриття спортивних клубів – не лише з легкої атлетики, а й загального профілю. Методичні рекомендації з відкриття таких клубів напрацьовані, затверджені й активно використовуються.

Наші колеги вже створили спортивні клуби, які діють у різних регіонах України. Ми відкриті до співпраці та готові поділитися методичними матеріалами, а також читати лекції чи проводити окремі заняття у статусі залучених фахівців, що, до речі, повністю відповідає вимогам акредитаційного процесу.

Ми щиро вдячні за співпрацю, відкритість до діалогу й готовність університетської спільноти чути Федерацію. Упевнені, що спільними зусиллями ми зможемо створити сучасну, ефективну систему підготовки фахівців фізичної культури і спорту, здатну відповідати як викликам часу, так і потребам українського суспільства.

Дякую за увагу!

Микола ПРОЗАР, завідувач кафедри спорту і спортивних ігор, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, гарант ОП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Тренер з видів спорту».

Дякую Вам, Руслане Володимировичу! Шановні колеги, відверто кажучи, ми з Іваном Івановичем цього року планували провести засідання кафедри у більш спрощеному форматі – так би мовити, коротке робоче обговорення з кількома розширеними питаннями. Здавалося, що цього разу буде менше справ, менше тем для дискусії. Але, мушу визнати, надзвичайно приємно, що сьогоднішня зустріч вийшла настільки змістовною та живою. Ви висловили свої думки, подивилися на нашу діяльність з іншого ракурсу, поділилися власним баченням того, яким має бути сучасний тренер, а також тих фахівців, яких ми разом готуємо. Це справді цінно – і для кафедри, і для факультету загалом.

Я зараз не буду детально зупинятися на окремих моментах, які озвучив пан Максим, і не даватиму розгорнутих відповідей, адже, гадаю, ми зможемо обговорити всі ці питання під час окремої телефонної розмови – більш ґрунтовно.

Усі пропозиції та рекомендації, які сьогодні прозвучали, буде передано робочій групі для опрацювання. Ми детально переглянемо їх і врахуємо під час подальшого оновлення наших освітньо-професійних програм.

Найближчим часом відбудеться науково-методична рада забезпечення якості вищої освіти факультету, де обов'язково розглядатиметься і це засідання кафедри. Також питання буде винесене на вчену раду факультету, де ми матимемо змогу ще раз обговорити всі пропозиції та ухвалити відповідні рішення.

Крім того, уже готується до представлення новий проєкт освітньо-професійної програми у редакції 2026 року, над яким ми активно працюємо спільно з кафедрами факультету та іншими стейкхолдерами.

Тож робота триває, і я переконаний – разом ми зробимо нашу програму ще якіснішою, сучаснішою та більш практикоорієнтованою.

А зараз у мене залишилося лише одне запитання до pana Євгена.

Євгене Володимировичу, скажіть, будь ласка, чи плануєте Ви в освітньо-професійній програмі «Тренерська діяльність в обраному виді спорту» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на якій Ви є гарантом присвоювати професійну кваліфікацію?

Євген ГОНЧАРЕНКО, декан тренерського факультету Національного університету фізичного виховання і спорту України, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри професійного, неолімпійського та адаптивного спорту, доцент, м. Київ.

Наша освітньо-професійна програма в редакції 2025 року в наступному семестрі готується до акредитації, тому це питання наразі ми не підіймаємо. В подальшому, під час підготовки до постакредитаційного моніторингу однозначно на це звертатимемо увагу.

Микола ПРОЗАР, завідувач кафедри спорту і спортивних ігор, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, гарант ОП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Тренер з видів спорту».

Дякуємо пане Євгене, за змістовну відповідь! Слово надається для Володимира Саєнка. Будь ласка, пане Володимире.

Володимир САЄНКО, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор Академії прикладних наук – Вища школа управління та адміністрування, майстер спорту України міжнародного класу з карате, заслужений тренер України з пауерліфтингу, суддя міжнародної категорії з карате, м. Ополе, Республіка Польща.

Мої вітання, шановні колеги. Дякую, що запросили на розширене засідання кафедри. Дійсно цікавий формат проведення, у першу чергу, в напрямі обміном досвідом та власне вдосконалення освітньо-професійних програм.

Зважаючи на те, що пан Євген зазначив про затвердження професійного стандарту зі спеціальності 017/A7 Фізична культура і спорт, який має назву «Тренер з виду спорту», хотів би зупинитися на деяких пунктах цього документа.

1. Мета діяльності за професією – управління технічною, тактичною і фізичною підготовкою спортсменів, розвитком функціональних можливостей

організму, формуванням особистості та вихованням спортсменів, досягненням спортивних (змагальних) результатів в специфічних умовах конкретного виду спорту за напрямками: дитячого спорту, дитячо-юнацького спорту, резервного спорту, спорту вищих досягнень, професійного спорту, спорту ветеранів фізичної культури і спорту, спорту ветеранів війни, олімпійського спорту, неолімпійського спорту, службово-прикладного та військово-прикладного спорту, спорту осіб з інвалідністю та адаптивного спорту.

2. Назва виду (видів) економічної діяльності, секції, розділу, групи, класу економічної діяльності та їх код згідно з Національним класифікатором України ДК 009:2010 «Класифікація видів економічної діяльності» (за потреби). Секція Р. Освіта. Розділ 85. Група 85.5. Клас 85.51. Освіта у сфері спорту і відпочинку.

3. Назва (назви) професії (професій) та код (коди) підкласу (підкласів) (групи) професії згідно з Національним класифікатором України ДК 003:2010 «Класифікатор професій». 3475 Тренер з виду спорту (федерації, збірної чи клубної команди, спортивної школи і т. ін.).

4. Узагальнена назва професії (за потреби). Тренер з виду спорту.

5. Назви типових посад (за потреби). Тренер з виду спорту, старший тренер з виду спорту, провідний тренер з виду спорту, головний тренер з виду спорту.

6. Назва (назви) професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій), її (їх) рівень (рівні) згідно з Національною рамкою кваліфікацій.

Повні кваліфікації:

Тренер з виду спорту1 (фахівець), 6 рівень НРК,

Тренер з виду спорту1 (професіонал), 7 рівень НРК.

Часткова кваліфікація:

Асистент (помічник) тренера з виду спорту 1, 5 рівень НРК.

7. Назва (назви) документа (документів), що підтверджує (підтверджують) професійну кваліфікацію особи.

Диплом бакалавра або спеціаліста та/або магістра:

- за напрямом підготовки 0102 Фізичне виховання і спорт (спеціальність Олімпійський та професійний спорт – 6.010200 7.010203 8.010203);

- за напрямом підготовки 0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини (спеціальність Спорт (за видами) – 7.01020201 та 8.01020201);

- галузі знань 01 Освіта спеціальність 017 Фізична культура і спорт;

- галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка спеціальність 017 Фізична культура і спорт;

- галузі знань А Освіта спеціальність А7 Фізична культура і спорт за освітньою програмою, якою передбачено набуття компетентностей, відповідних професійному стандарту «Тренер з виду спорту» із записом про професійну кваліфікацію «Тренер з виду спорту».

Сертифікат про присвоєння/підтвердження професійної та/або часткової професійної кваліфікації «Тренер з виду спорту».

Документи, що видані центрами ліцензування за відповідною освітньою програмою, якою передбачено набуття компетентностей, відповідних професійному стандарту «Тренер з виду спорту», що підтверджують професійну та/або часткову професійну кваліфікацію, визнані відповідно до чинного законодавства.

Виходячи з вищезазначеного, на мою думку, назва освітньо-професійних програм як бакалаврського, так і магістерського рівнів «Тренер з видів спорту» потребує певної корекції або зміни. Це зумовлено тим, що чинний професійний стандарт чітко визначає конкретну професійну кваліфікацію – «Тренер з виду спорту», яка передбачає підготовку фахівця для роботи в межах конкретного виду спорту, а не узагальненої групи видів спорту. У цьому контексті важливим є дотримання термінологічної точності, відповідності вимогам Національної рамки кваліфікацій та узгодженості назви ОПП з документами, які підтверджують професійну кваліфікацію випускника.

Роблячи висновки, варто відмітити наступне:

- професійний стандарт «Тренер з виду спорту» є ключовим нормативним документом, який визначає мету діяльності, компетентнісний зміст, кваліфікаційні рівні та вимоги до підготовки фахівців у сфері фізичної культури і спорту. Саме його положення мають стати орієнтиром для оновлення змісту та структури освітніх програм;

- стандарт наголошує на чіткій предметності та спеціалізації, що передбачає підготовку тренера до роботи в конкретному виді спорту. Відповідно, назви освітніх програм мають відображати цю конкретизацію, щоб забезпечити відповідність професійній кваліфікації, яку отримує випускник.

Узгодження назви ОПП з професійним стандартом сприятиме:

- підвищенню прозорості та зрозумілості програм для стейкхолдерів (роботодавців, спортивних федерацій, здобувачів освіти);

- зміцненню зв'язку між результатами навчання та реальною сферою професійної діяльності;

- коректному внесенню запису про професійну кваліфікацію в дипломі відповідно до законодавчих вимог.

Враховуючи широке коло спортивних напрямів, що зазначені у професійному стандарті (від дитячого спорту до спорту вищих досягнень та спорту осіб з інвалідністю), зміна або уточнення назви ОПП також сприятиме підвищенню конкурентоспроможності освітніх програм у національному та міжнародному освітньому просторі.

Підсумовуючи, пропоную розглянути можливість адаптації або конкретизації назви освітньо-професійних програм відповідно до формулювання професійного стандарту «Тренер з виду спорту», що дозволить забезпечити повну нормативну відповідність, підвищити якість підготовки та зміцнити позиціонування здобувачів освіти на ринку праці.

Микола ПРОЗАР, завідувач кафедри спорту і спортивних ігор, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, гарант ОП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Тренер з видів спорту».

Шановний пане Володимире, дякуємо за змістовні зауваження та увагу до питання узгодженості освітньо-професійних програм із положеннями новозатвердженого професійного стандарту «Тренер з виду спорту».

Разом із тим, аналіз змісту цього нормативного документа дозволяє зробити висновок, що збереження чинної назви ОПП «Тренер з видів спорту» є не лише допустимим, але й методично та організаційно обґрунтованим.

Професійний стандарт визначає мету діяльності тренера «в специфічних умовах конкретного виду спорту», однак одночасно перелічує широкий спектр напрямів – від дитячого спорту до спорту вищих досягнень, спорту ветеранів, військово-прикладного, адаптивного тощо. Це свідчить, що документ не обмежує сферу підготовки лише одним видом спорту, а описує інтегральну професію тренера як таку, що реалізується у різних видах спорту. Відтак множинна форма у назві ОПП («з видів спорту») відображає саме багатоманітність розмаїття професійної практики і універсальність підготовки фахівця.

У професійному стандарті зазначено, що документи про освіту можуть видаватися за галуззю знань 01 Освіта / спеціальністю 017 Фізична культура і спорт (А7), а професійна кваліфікація – «Тренер з виду спорту» – присвоюється за освітньою програмою, якою передбачено набуття компетентностей, відповідних професійному стандарту.

Тобто стандарт не вимагає тотожності назв ОПП і професійної кваліфікації, а лише змістової відповідності компетентностей. Отже, назва «Тренер з видів спорту» може залишатися в межах освітньої програми, якщо програмою передбачено набуття компетентностей тренера за певними видами спорту.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», заклади освіти мають автономію у визначенні назв освітніх програм за умови, що вони відображають зміст і результати навчання.

Назва ОПП «Тренер з видів спорту»:

- відповідає структурі освітнього процесу, де студент здобуває міжвидову підготовку (загальна теорія тренування, оволодіння руховими діями, засобами та методиками навчання у багатьох видах рухової активності);

- відображає багатоманіту професійну орієнтацію, що дозволяє випускникам працювати не лише в одному, а в кількох видах спорту – зокрема на рівні ДЮСШ, клубів, фітнес-центрів;

У європейських освітніх стандартах (EQF, ISCED) поширеною є узагальнена форма назв програм – «Sports Coaching», «Coaches in Sports», «Trainer in Sports Disciplines».

Таким чином, множинна форма «з видів спорту» є змістовно і лінгвістично коректною, позаяк акцентує на багатопрофільній тренерській діяльності, а не на одному фаховому вузькому напрямі.

З огляду на міжвидовий характер освітньої підготовки, багатопрофільність тренерської діяльності та відповідність вимогам НРК і класифікаторів, збереження назви ОПП «Тренер з видів спорту» є науково, нормативно та методично виправданим.

Ця назва відображає сучасну концепцію універсальної підготовки тренера, що відповідає тенденціям розвитку освіти і спорту в Україні та ЄС.

Іване Івановичу, будь ласка, Вам слово.

Іван СТАСЮК, декан факультету фізичної культури, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, гарант ОПП «Тренер з видів спорту» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Шановні колеги! Приємно працювати у колі однодумців. Засідання кафедри спорту і спортивних ігор, до якого сьогодні долучилися високоповажні гості, відбулося на високому науково-методичному рівні та стало справжнім майданчиком для професійного обміну думками. Ваші пропозиції та рекомендації обов'язково будуть передані робочій групі для ґрунтовного аналізу, опрацьовані й винесені на обговорення ради з науково-методичної роботи та забезпечення якості вищої освіти факультету фізичної культури, а також вченої ради факультету. Щиро дякую всім за конструктивність, небайдужість і спільну працю. Бажаю міцного здоров'я, натхнення та нових професійних звершень! До побачення!

УХВАЛИЛИ:

1. В ОПП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти до обов'язкових освітніх компонентів професійної підготовки включити навчальну дисципліну «Олімпійський і професійний спорт».

У процесі вивчення освітнього компоненту формуватимуться:

- ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук з фізичного виховання і спорту, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК 01 Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 04 Здатність працювати в команді.
- ЗК 05 Здатність планувати та управляти часом.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності:

- СК 01 Здатність забезпечувати формування фізичної культури особистості.
- СК 06 Здатність до розуміння ретроспективи формування сфери фізичної культури і спорту.

СК 14 Здатність до безперервного професійного розвитку.

Програмні результати навчання:

- ПРН 01 Здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем.
- ПРН 05 Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.
- ПРН 12 Аналізувати процеси становлення та розвитку різних напрямів спорту, олімпійського руху та олімпійської освіти на міжнародному та національному рівнях.

2. В ОПП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти змінити назву освітнього компоненту професійної підготовки «Курсова робота з підвищення спортивної майстерності» на «Курсова робота з обраного виду спорту».

3. Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів розширити можливості вибору навчальних дисциплін вільного вибору, щоб індивідуальна траєкторія була більш персоніфікованою. Подати пропозицію навчальній частині збільшити кількість дисциплін в межах однієї спеціальності, від трьох на один семестр.

4. Здійснити підготовку до підписання меморандуму про співпрацю між Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка та Федерацією легкої атлетики України. Долучити здобувачів вищої освіти до освітніх проєктів ФЛАУ, зокрема «Освітнього простору ФЛАУ».

5. В ОПП першого (бакалаврського) рівня вищої освіти змінити назву обов'язкового освітнього компоненту професійної підготовки «Фізіологія спорту» на «Фізіологія людини та рухової активності». Освітній компонент скрадатиметься з двох змістових модулів: «Фізіологія людини» та «Фізіологія рухової активності».

У процесі вивчення освітнього компоненту формуватимуться:

- ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук з фізичного виховання і спорту, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК 01 Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями;

- ЗК 04 Здатність працювати в команді;
 - ЗК 05 Здатність планувати та управляти часом;
 - ЗК 10 Здатність бути критичним і самокритичним;
 - ЗК 11 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
 - ЗК 12 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності:
- СК 04 Здатність визначати заходи з фізкультурно-спортивної реабілітації та форми адаптивного спорту для осіб, що їх потребують;
 - СК 05 Здатність зміцнювати здоров'я людини шляхом використання рухової активності, раціонального харчування та інших чинників здорового способу життя;
 - СК 07 Здатність застосовувати знання про будову та функціонування організму людини.

Програмні результати навчання:

- ПРН 04 Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення;
- ПРН 05 Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег;
- ПРН 06 Мати базові знання з проведення досліджень проблем фізичної культури і спорту, підготовки та оформлення наукової праці;
- ПРН 09 Демонструвати готовність до зміцнення особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та інших чинників здорового способу життя, проведення роз'яснювальної роботи серед різних груп населення;
- ПРН 10 Оцінювати рухову активність людини та її фізичний стан, складати та реалізовувати програми кондиційного тренування, організовувати та проводити фізкультурно-оздоровчі заходи;
- ПРН 11 Обґрунтовувати вибір заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації та адаптивного спорту;
- ПРН 12 Аналізувати процеси становлення та розвитку різних напрямів спорту, олімпійського руху та олімпійської освіти на міжнародному та національному рівнях.

**Декан факультету фізичної культури,
кандидат наук з фізичного виховання
та спорту, доцент, гарант освітньо-
професійної програми «Тренер з
видів спорту» другого
(магістерського) рівня вищої освіти**

Іван СТАСЮК

**Завідувач кафедри спорту і
спортивних ігор, кандидат наук з
фізичного виховання та спорту,
доцент, гарант освітньо-професійної
програми «Тренер з видів спорту»**

**першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти**

Микола ПРОЗАР